

MARGUTIS

Zilėvičius J.
180 Park Place
Elizabeth N. J.

Cor

LIETUVAI PRIKLAUSIUSIO KLAIPĖDOS KRAŠTO VAIZDELIS (Kirpinys)

MARGUTIS

Published semi-monthly on the
15th and 30th

ANTANAS VANAGAITIS
Editor-Publisher

Entered as second-class matter at
the post office at Chicago, Illinois
May 16th, 1928, under the act of
March 3rd, 1879. SUBSCRIPTION
PRICE \$2.00 per year, 10 cents per
copy. The publisher assumes no
responsibility for return of un-
solicited manuscript.

MARGUTIS 6755 So. Western Ave.
Chicago, Illinois
Phone Grovehill 2242

Adv. Antanas A. Olis

Adv. R. A. Vasalle

Adv. A. Lapinskas

134 No. La Salle Street

Room 1308

Telephone Randolph 0332

CHICAGO, ILL.

Phone Canal 6122

Dr. S. Biežis, M. D.

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2201 West 22dn Street

Valandos: nuo 1—3 ir 7—8 vakare,
Seredomis ir Nedėl. pagal sutartį.

Rez. 3241 West 66th Place

Telephone Republic 7868

Office Tel. Hemlock 5524

Emergency: Call Midway 0001

Res. Tel. Hemlock 1643

Dr. Albert J. Valibus

PHYSICIAN AND SURGEON

Valandos:

Nuo 1 iki 3 ir nuo 6 iki 8 val. vak.

2408 WEST 63rd STREET

CHICAGO, ILL.

Ofiso ir Res. Tel.:

Lafayette 7020

Dr. Stanley Naikelis

PHYSICIAN AND SURGEON

Ofiso Valandos:

Kasdien, Iškiriant Sekmadienius

nuo 2 iki 4 val. po pietų ir nuo

7 iki 8:30 val. vakarais

3417 S. HALSTED STREET

CHICAGO, ILL.

**Atsinaujinkite Margučio Prenumeratą! Mar-
gutis metams kainuoja \$2.00, pusei metų \$1.00.
Adresas: 6755 So. Western Ave., Chicago, Ill.**

Užsirašyk Amerikos

“Lietuvių Naujienos”

Tai pigiausias ir gražiausias
mėnesinis žurnalas, 24 pusla-
pių.

Prenumerata metams tik 50
centų.

“LIETUVIŲ NAUJIENOS”

332 No. 6th Street

Philadelphia, Pa.

Dirva

Redaktorius K. S. Karpus

Kaina \$2.00

Savaitraštis leidžiamas Clevelande

Adresas:

6820 SUPERIOR AVENUE

Cleveland, Ohio.

SANDARA

Tautinės Sandaros Organas.
Metams kaina \$2.00

Red. M. VAIDYLA

Adresas: 840 W. 33rd Str.

Antanas B. Petkus

Dvi Naujos, Moderniškos Koplyčios

Pagrabams

Viena: Chicago, Ill. 6812 So. Western Ave.

Telephone Grovehill 0142

Antra: Cicero, Ill. 1410 South 50th Avenue

Telephone Cicero 2109

Pulkus patarnavimas laidotuviams. Dar pulkesnės koplyčios
šermenims. Reikale, kreipkitės į laidotuvių direktorių **ANTANA
B. PETKŲ.**

MARGUTIS

Foremost Lithuanian Journal
of Music, Folklore and
Humor
— Synchronized With —
Outstanding Radio Programs
Covering Homes of a Million
Lithuanians.

KAIP IŠMOKT LIETUVIŠKAI RAŠYTI?

(Tęsinys iš Pereito Nr.)

IS-YS-I-AI.

Kur mūsų nėra, ten veršiai midų geria. Veršių neblioęs jaučiu nebaubsi. — Vai užkit, girios medeliai, maži mūsų broleliai, girelės kirtėjėliai. — Išdygo lineliai, mėlynį žiedeliai. — Žvirbliai kanapes šutino. — Arkliai lėkė zovada. — Seniai ožiai pikti. — Žirniai labai maistingi, jie atstoja mėsą.

AS-O; IS, YS-I-O.

Avilys, ant to avilio kamuolys, ant to kamuolio miškas. — Gale tėvo lauko, trys antelės plauko. — Kaulo burna, mėsos barzda, du kartu gimsta, vieną kart miršta (gaidys). Protas kaip seno avino. — Gaidžio sparną iškepė ir svečius susikvietė. — Ant kalno malūnėlis, po kalnu ežerėlis. — Vario vartai, sidabro raktai.

ANTRAS DAIKTAVARDŽIO
LINKSNIAVIMAS.

Tikrinamasis diktantas. Sėdi ponias, arba poniutė. Matau poniją, arba poniutę. Kalbu su ponias, arba poniutę. Atvažiavo ponios, arba poniutės. Priėmė ponias, arba poniutes.

Buvome laukuose ir lankose. Dirbome trobose, klojimuose, daržinėse.

Gale miško, už balos, pasibaigia mūsų laukų siena.

Mūsų miškelyje auga visokių medžių. alksnių, eglių, beržų. Alksniuose, eglėse ir beržuose tam tikru metu atsiranda žiedų. Medžių šakose čiulba paukščiai.

Dainelė. Šarka krykščia, šokinėja, nor martele būti. Vilkas keliu bėginėja kailinių skolinis. Kad kailinius gaučiau, virėjėliu eičiau. Varna galvą linguodama ruošiasi į svočias. Lapė galvą šukuodama į pamesgius nori. Kiškis stringi pasiruošęs nori svotu joti. Pelėda, pelėda ažuole tupėdama giesmeles taiso.

VIENSKAITOS INAGININKAS IR
GALININKAS

Keliu daug vaikų bėginėjo, daug vežimų važinėjo. — Mano brolis meistrelis, nukals man tiltelį, aš tuo tiltu tekina, aukso žiedą ridinau. — Su broleliu susibariau tėvo žirgų tvarte. — Krembliu (grybu) neparemsi, maišu nesusijuoši. — Kakta sienos nepramuši. — Ir galva dirbk, ne tik rankomis. — Išdykėlio po kepure nepavoši. — Skepetaitė mosavo, o kepurę mėtė aukštytyn. — Tinginys ir kelią koja rodo.

UOSE-UOSE-ĖSE.

Žmonės nuo kryžievių išsislapstė tamsiuose miškuose, giliose balose. — Žemėse vištos randa sliukų ir kirminų. — Mokiniai suoluose sėdi. — Žmonės gyvena trobose. — Bažnyčiose meldžiasi. — Vyšniose buvo daug uogų. — Uogos buvo laptuose pasislėpusios. — Šakose slapstėsi žvirbliai. — Jo rankose darbas tirpo. — Vaikai gulėjo lovelėse, o dideli — lovose. — Kepurės kabėjo gembėse. — Višta dėjo dilgėse.

Ė-GALUNIAI IR NEE-GALUNIAI
DAIKTAVARDŽIAI

Pats su pačia, duktė trečia; senis, senė ir piemenė. — Aš valgiau vyšnią ir čėsnę; ji sėdėjo po vyšnia, o aš sėdėjau po čėsne. — Su medžiu lygus, niekad saulės nemato (medžio šerdis). — Pioviau žalią žolę ir šeriau Bėruką žalia žole. — Saulė žeme ritinėjos. — Kalbėjau su sesele viešnia. — Kai jauna buvau, rožė žydėjau. — Varlėms labai nepatiko gandas. — Seniams ir paukšteliai nebegieda. — Senei visi dantys iškrito. — Duonos plutele pamylėjau ožkele. — Karves, kiaules, arklius ir avis suvarė į tvartus. — Veršiais nevažiuoja, jaučiais nejoja. — Visais keliais žmonės plaukė į atlaidus. — Šuo katei, katė — kalei, kalė uode-

ga vikst. — Aš tai karvei šienelio, man karvytė pienelio. — Marčiai iškėlė pietus. — Dukteriai pirkto karolius. — Seselei pirkto kaspiną.

TREČIAS DAIKTAVARDŽIO LINKSNIIVIMAS

Pušies medis. — Pušį kirto. — Pušiai nulaužė šaką. — Pušyje tupėjo varna. — Pušyje yra šerdis. — Visas pušis iškirto. — Akys baisinginkės. — Anties plunksnos. — Žąsiai pakirpo sparnus. — Dirba medines ir geležines ašis. Geležies ašys tvirtesnės už medines.

Svirtis sviro ant vartelių. Aš brolelį paprašyčiau kad ateitų svirties kelti. Manęs brolelis nepaklausė, neatėjo svirties kelti. Aš brolelio paklausyčiau, patalėlį pataisyčiau.

IES-IAI.

Ratas ant ašies braškėdamas sukas. Ašiai reikia deguto. Vėjas nulaužė pušiai viršūnę. Radau pušies šaką. — Vaikas parėjo iš pirties verkdamas. — Atsilupo tošies gabalą. Dirba iš akies, kerta iš peties. — Iš ausies griežia. Ausiai pirkto ausinę kad nešaltų. — Akliai pirkto vaisto.

YJE-YSE.

Svetimo akyje rakštį mato, savo akyje rasto nemato. Galva apsisuko, akyse pažaliavo. Pušyje voverėlė tupėjo. Ausyse užė. Rugiai tebėra želmenyse. Senose pušyse esti dravių, tose dravėse paukščiai lizdus suka ir vaikus peri. Žuvyje yra kaulų. Pelytė dingo žalčio žiotyse. Ankštyje buvo penki žirniai. Milžino ausyje perėjo pelėda. Apuko akyse dieną buvo tamsu.

KETVIRTASIS DAIKTAVARDŽIO LINKSNIIVIMAS.

Saldus midus. — Geriu saldų midų. — Mūsų prigėrė miduje. — Pietūs išvirti. — Parėjo me pietų. — Pavalgėme pietus. — Ateisime pietumis. — Motina sūnui pataisė pietus. — Sūnus apsidžiaugė pietumis.

Žvėrių karalius. Žvėrių susirinkime bezdžionė labai dailiai šokinėjo ir visiems žvėrimis labai patiko. Žvėrys bezdžionę išsirinko karaliumi. Lapei be galo nepatiko naujas karalius. Ji sumanė savo karalių pražudyti. Kartą lapė paspendė spąstus ir padėjo juose obuolių. Pas-

kum nuėjo pas bezdžionę, ir sako: "Šviesiausias karaliau, aš radau labai gardžių obuolių. Tokius obuolius tik karaliai tevalgo, tai ir palikau savo karaliui".

Bezdžionė liepė lapei vesti prie tų obuolių. Lapė nuvedė bezdžionę prie spąstų. Bezdžionė, kaip griebė obuolius iš spąstų, ir įkliuvo. O lapė juokiasi: "O tai karalius be proto, nė spąstų nepažįsta!"

Paskum žvėrys sužinojo tą atsitikimą ir išmetė bezdžionę iš karalių.

IS-YS, US, III-IV LINKSNIŲ VARDININKUOSE

Mykio sūnūs. Aukštą Merkinės pilį valdė bajoras Mykis. Turėjo jis keturis sūnus, kaip ažuolus plačiašakius. Ir augo sūnūs pas tėvą dvare, kaip ereliai pilkuonėliai lizde. O kai užaugo, pasiūgėjo, kabėjo jiems senas tėvulis: "Gana jums, sūneliai, skrajoti tamsiuose girių tankumynuose. Ne medžioklei gimėte, ne medžioklei augote, tik tėvų šalelei, kurią jūsų senolių senoliai begindami savo krauju paliejo." O Mykio sūnūs jau patys seniai veržėsi tėvynės darban.

(Iš Vinco Krėvės sutraukta).

Bernelių tvirtos rankos, jautrios širdys. — Ten apleistos pilys griūva, milžinų ten kaulai pūva, verkia jų kapai. — Kad ir gražios svečios šays, bet savo šalelė man visų gražiausia.

PENKTASIS DAIKTAVARDŽIO LINKSNIIVIMAS

Auga sesuo, vardu Rūtytė. Pirkto batelius seseriai Rūtytei. — Uogavau su seserimi Rūtyte. Mūsų sesers didelės, jūsų sesytės mažutės. — Mūsų kaimyno dukteriai lengva mokytis. — Akmenų paviršių dažnai aprasoja, bet pačiuose akmenyse vandens nesti. — Liemenyje pušis buvo dvidešimties centimetrų.

Vilkas ir šunys. Kartą vilkai miške susitiko su šunimis ir ėmė kalbėtis. Vilkai sako: "Kam jūs, šunys, vilkų nekenčiate! Visi mes esame vienos giminės. Tik mes gyvename laisvi, o jūs žmogaus pavergti. Jus žmonės muša, riša, verčia saugoti namus, maitina skysta putra ir kaulais. Geriau atvarkite į mišką žmogaus bandą, tai visi kaip lygūs su lygiais misime tikra mėsa". Šunimis patiko vilkų siūlymas. Bet pirma šunys norėjo dar paviešėti pas vilkus. Vilkai parsivedė šunis į savo namus ir čia... visus sudraskė ir ilgai jų mėsa mito.

DARBUOKIMĖS KAD JIS BUTŲ IŠRINKTAS!

Chicagos Lietuvių Republikonų Komitetas, kuris darbuojasi, kad GEORGE B. McKIBBIN (viduryje sėdi), būtų išrinktas miesto Mayoru. Pa veiksle matote greta George B. McKibbin — adv. Antanas Olis (iš kairės) ir adv. Juozas Grišius (iš dešinės).

MASINIS MITINGAS, PRAKALBOS

SEKMADIENYJE

BALANDŽIO — APRIL 4 D., 1943 M.

Dariaus — Girėno Svetainėje,

4416 South Western Avenue

2:00 VAL. PO PIETŲ

SUSIPAŽINSIME SU REPUBLIKONŲ KANDIDATU
Į CHICAGOS MIESTO MAYORUS

GEORGE B. McKIBBIN

Kalbės gerb. GEORGE B. McKIBBIN, adv. A. OLIS, adv. J. GRIŠIUS ir adv. A. LAPINSKAS. Prakalbų bus mažai. Dainos, juokai, prie alaus stiklinės. Atsilankę į šias prakalbas, sužinosite ant ko kandidatuoja "BALTRAMIEJUS"? Turėsime daug "fonių"... Dalyvaus ir MARGUČIO CHORAI.

Ižangos nereiks mokėti

Nesivėluokite!

Dėdytė Jeronimas Rašo

Šveikučiai!

Na, tai ir vėl aš pas jus su marga gromatėle. Jau šį sykį, kad rašysiu, tai rašysiu ir jau tiesiog Baltramiejui, rašysiu atsakymą. Mane net piktumas paėmė, kaip jis pradėjo girtis su savo Vainuta, su Rambyno kalnu ir t. t.... Žinai, drauguti. Jeigu meluoji, tai nors mokėk "galą pakavot". Kodėl jau mane už tokį žioplą zanavyką laikai, lyg rodos, aš nebūčiau matęs kalnų Lietuvoj. Atvažiuok pas mus prie Valių, prie Papartynų ir net prie Šakių dvaro, tai pamatysi kokį kalną. Su vienu atsidūsėjimu neužbėgsi! Net prie pačių Šakių miesto, kaip tik įvažiuoji nuo Sintautų, plentu per Striūpus ir tai rasi kalną, ant kurio reikia trepais lipti jeigu eini pasiesarčiu iš Striūpų. Pasikalbėk su Pečukaičiu, su kitais, jie tau papasakos koks didelis Striūpų tilto pylimas. Kokia 20 suvirš eikerių žemės — pievos iškasė, kol supylė tą kalną, prie kurio galo pristatė tiltą per Siesartį. Jis, matai, palygins kokį ten Vainutos Rambynkalnį prie Šakių kalnų.

Dabar kitas dalykas. Rambyno Kalnas, tai ne Vainutos, o prie Nemuno, netoli Bitėnų. Ir iš Vainutos pėkščias per dvi dienas nenueisi. Kokia 4 oamerikoniskų "mailių". Išėjęs vie-

nuoliktą valandą prieš piet, nenueisi tą pačią dieną ir neišsi-maudysi prie Rambyno Kalno. Aš ant "mapos" mačiau, žiūrėjau kiek toumo yra Rambyno Kalnas nuo Vainuto. Turi važiuot ar pėkščias eit iš Vainuto per Galnę į Degučius, paskui pasukt į Katyčius, pereit, taip vadinamą "niemčių rubežių" ir paskui plentu traukt į Pagiegius, o iš Pagiegių, tada į rytus, palei Nemuną į Bitėnus. "Ai bečiu", kad ponas Baltramiejus nesi buvęs ant Rambyno Kalno! A? kiek "betini?"...

Seniaus, žmonės galėdavo meluot. galėdavo pasakot, rašyt ką nori, ba niekur negalėdavo išvažiuot pamatyt, nei knygos išskaityt. Lietuvoje knygos buvo uždrausta spausdint, o per rubežių. į Prūsus tai tik slapta galėjai tamsioj nakty pereit. Dabar, jau kiti laikai. Jau mes, lietuviai, turime ką pasiskaityti; ne tik iš laikraščių, bet ir iš knygų. Jei kas parašys ką nors neteisingo, tai atsivertei knygą, pasiskaitei ir žinai, kad meluoja — neteisybę rašo. Senovėj kada žmonės neturėjo savo druko, savo rašto, tai bile kas galėjo visokias istorijas pasakot ir turėjai tikėt.

Užsiminiau aš Baltramiejų betarkuodamas, apie Bitėnus. Pats Baltramiejus gal nežino, kad Bitėnuose nuo 1892 metų buvo Martyno Jankaus spaustuvė, kurioje spausdino lietuviškas knygas ir laikraščius. Toj spaustuvėj ne tik uždraudimo metu buvo spausdinamos knygos, bet ir potam. Bitėnai buvo knygnešių ir politiškų pabėgėlių iš Rusijos "stalyčia". Jie čia rasdavo prieglaudą. Jeigu nori, ponas Baltramiejau, tai pasiskaityk, štai istorijos apie Bitėnus. Bitėnai yra nemažas kaimas — miestukas su apie pustučio šimto gyventojų, Pagėgių apskrčio, pirmiau priklausiusiu Lietuvai, o dabar vokiečiams, kurie pasigrobė visą Klaipėdos kraštą morčiaus - kovo 23 d. 1939 metais. Taigi Bitėnai yra prie Nemuno, netoli Rambyno Kalno (ne prie Vainutos rubežiaus). Bitėnai

gavo vardą nuo upelio, kuris yra vardu Bitė. Ligi 1818 metų visi bitėniškiai, buvo Sereikio dvaro baudžiauninkai. Su lyg padavimų, tai senovėje ta vieta priklausė kunigaikščiui Šereikiui, kuris gynė kraštą nuo atplūdusių iš Ragainės plėšikų, kurie kartais čielas šeimynas pagrobavo ir išsiveždavo (turbūt kryžiai buvo)... Žinoma, nei Šereikis, nei jo gynėjai, negalėjo atsilaikyti prieš tas gaudijas plėšikų ir vokiečiams užėmus tą kraštą ir Klaipėdos miestą, kunigaikštį Šereikį pakorė Klaipėdoj. Visą turtą ir dvarą atėmė vokiečių valdžia, o ūkininkams uždėjo sunkią baudžiavą. Tai ot, kokia istorija apie Bitėnus!

Bitėnai, tai nuo senų — senovės lietuvių apgyventa vieta. Apie Bitėnus iškaskama visokių senovės paminklų, o Nemunui griauinant Bitėnų kapinėse būdavo atrandama tarp kitko ir senoviškų romėnų ir egiptiečių pinigų — monetų.

Panemuniai pilni visokių iškaskenų, ba apie Nemuno krantus, tur būt senovėj daug kariauta. Visur iškaskama koki nors senoviški daiktai ir kitkas. Tų piliakalnių, tai visur užtiksi. Bet prie Nemuno didžiausias piliakalnis, tai turbūt Rambyno. Jis vadinamas kalnu. Ant to kalno, prūsų lietuviai suvažiuodavo švęsti Joninės (per šv. Joną, 24 birželio — Juniaus). Neteko man būti per tas iškilmes bet žinau, kad yra buvusių tenai. Mylėčiau suseit su tokiu žmogum, kuris man papasakotų kaip ten viskas atrodo. Baltramiejum aš nepasitikiu, ba jis meluoja. O jeigu nemeluoja, tai lauksiu kito Margučio, kuriame, jėgamas-ti, prašau pasiaiškinti...

Panemuniais kaip sakiau, yra daug piliakalnių. Vieni supilti, kiti taip sau sukrušti ledų gadynės. Štai netoli Jurbarko yra piliakalnis Bišpilis. Man rodos, kad apie tą piliakalnį galėtų gerai aprašyt Kaz. Šimkus. Jis paeina iš Dainių kaimo, nuo Jurbarko. Taip pat gerai pažįsta tą piliakalnį ir

“onkulis” Sabaliauskas-Sobol, iš Tabor Farmos. Kiek aš skaičiau istorijose, tai Bišpilio piliakalnis yra supiltas. Jis yra apie kilometras atstume nuo Jurbarko į šiaurę — žiemius, viename Imsrės upelio vingyje. Koks pusketvirto šimto pėdų apačia, o viršus, gal 60 — 70 pėdų. Pailgas. Vieną galą Bišpilis žiūri į šiaur-vakarius, o kitą į vasaros rytus. Vakariniu šonu jis prieina upelį, o rytiniu susisiečia su lauku. Jo galai išeina į Paimsrį. Aukštumu, Bišpilis prasikiša aukščiau visos apielinkės laukų ir kalvų. Jis, aiškiai matyt, kad supiltas. Iš apačios turi jis tokią išvaizdą, kaip žmogaus pėda. Viršum nelygus. Iš rytų ir iš šiaurės pusės turi tokią briauną panašią į kirvį su kotu arba kaip kiti sako į numerį 7.

Visas Bišpilio kraštas tokios briaunos neturi. O iš rytų pusės ji matyti, padaryta dėl to kad čia piliakalnis sueina su lauku, kuris taip pat yra gana aukštas, taigi iš tos pusės reikėjo dar pakelti. Bišpilis su lauku susisiečia vasaros rytų pusėje. Iš tos pusės į piliakalnio viršų, matyti, buvęs senovės kelias, nes ir dabar čia žymu kaip nusileidžia nuo viršaus kaip ir koks platus takas su užlinkimo ženklais. Tą taką arba kelią, matyt, buvo galima pasiekti iš trijų pusių. Šiaurinėje pusėje Bišpilio randame anglies. Dabar ta vieta apaugusi krūmokšliais.

Bišpilis prieš aną karą buvo kasinėjamas ir jame rasta įvairių daiktų, ir tie daiktai — senienos sudėta Vasilčikovo (Jurbarko dvaro kunigaikščio) dvaro rūmuose. Kai karas užėjo (1914-18 m.), tai vokiečiai visas išsivežė ir tik dalis pakliuvo į Kauno muziejų.

Tai, jėgamasti, Baltramiejau, jeigu rašysi apie tą savo Vainutos Rambyną piliakalnį, tai aprašyk taip, kaip aš aprašiau apie Jurbarko Bišpilį. Parašyk, kad toks ir toks piliakalnis yra. Sakysim apie Šakius, na tai ir aš galiu parašyti. Už prūskapių, gale Striūpų, va-

žiuojant į Lukšius, ir yra kalnas. Prie Siesarties. Tenai vaiduoklių būdavo. Sutemus visi bijodavo praeit tą kalną. Teisybė, jis nebuvo toks didelis, aukštas, bet geras gaubaras. Ant jo užlipęs galėjai matyt Šakių bažnytėlės nulinkusį kryžių...

O jeigu nuvažiuotum į Gelgudiškio parapiją, tai rastum Narkūnų piliakalnį. Tai piliakalnis! Tenai pilis įgriuvus ir žemėj velniai gyvena. Labai gili vieta. Jeigu per kamina įmeti akmeniuką, tai kokis tris minutes ima, kol nukrinta ir kaip nukrinta, tai pasigirsta didžiausias garsas, kaip iš armotos kas šautų! Visi bijo to piliakalnio. Tai užkerėta vieta. Jeigu gano kas nors gyvulius šventą dieną, tai per pietus, žiūrėk koks gyvulys ir... nudardėjo į bedugnę. Dingio kaip šuliny...

Taigi. Visokių pasakų, pasakėlių yra pasakojama apie visokius kalnų pripotkus, bet šios gadynės žmonės netiki tam. Sako, jokių vaiduoklių nėra. Velniai po žeme negyvena. Visi ant viršaus išsikraustė ir gundo žmones pikto. Seniau tie velniai tik naktimis išlysdavo iš po žemių, o šiais čėsais jau nei žiburio nereik, kad anuos dieną rasti...

Well... reikės baigti šį raštą. Atsibos jums skaityti. Perilgas raštas nesinori nei vienam skaityti, jeigu nieko gero neparasyta. Aš tai geriausiai mylių Pūstapėdį skaityti. Jis trumpai parašo, ale daug pasako, kad per kelias dienas negali užmiršti...

Palaukit, rodos žadėjau ką tai parašyti apie Aprilį — Balandžio mėnesį, kaip jis atsirado, bet vargu bau suspėsiu. Paliksiu kitam sykiui. O dabar atsiveikinu su Juozais ir sveikinu visus su pirmu Apriliu. Tik apsižiūrėk, kad niekas neprigautų, ba per pirmą aprilį, paprastai, kas nors, ką nors ir prigauna.

Senovėje Lietuvoje būdavo pradžia metų su pirmu apriliu-balandžiu. Gal delto ir tame mėnesy prigaunama. Kitur vadindavo balandį-aprilį — balandinis, karvelinis, mildvinis ir sultekis. Mat tame mėnesy, jau leidžiama sula iš beržų. O gardi būdavo sula! Pas mus Striūpuose buvo daug beržų. Dideli, aukšti, stori. Nelaimei — sugražyti. Kiekvieną pavasarį, kiekvienas beržas būdavo sužalotas gražtu. Bet vėsų rytmetį, būdavo kad išgersi sulos, tai noroms — nenoroms apsilaižai...

Balandis — aprilius turi 30 dienų. Velykos šimet bus 25 balandžio. O deja, kažin Baltramiejus, ar žino kad Vainuto valsčiuje yra Balandiškių kaimas? Nemažas kaimas: turi 20 ūkių, ir apie 130 dūšių. Balandiškių kaimas yra ir Kamajų valsčiuje, paskui Tauragės, Pandėlio, Rokiškio ir Pivašūnų (Alytaus apskr.)...

Paliksiu jam, tegul apsisiznaminą, kad toks “smart”... He! Rambyno Kalne jis išsimaudęs laipiojo!...

Na, tai iki kito sykio, pasilikite sveikučiai!

Jūsų,

Jeronimas

REUMATIŠKI

SKAUSMAI

Deksnio Galinga Mostis, sudaryta iš daug skirtingų elementų, turi savyje galingą šilumą. Šildydama galingai, ištarpins Reumatiškus skausmus, rankų, kojų skaudėjimą ir tirpimą, dieglius, šaltį. Daugumai žmonių pagelbėjo ir tamstai pagelbės. Nelaik ilgiaus, ale tuojaus įsigyk DEKENS OINTMENT, arba rašykite į dirbtuvę. Kaina 75c., \$1.50.

Dekens Ointment Co.

HARTFORD, CONN.

Klaipėdos Krašto Apiplėšimą Minint

*Generalinio Konsulo J. Budrio
Kalba, Pasakyta Kovo 21 d.
Brooklyn, N. Y.*

Išgyvenau Klaipėdos krašte be pertraukos keturis metus. Pamilau jį ir vėliau, gyvendamas arti jo, iki pat atvykimo į Ameriką, atyžiai sekiau jo gyvenimo pulsą ir niekuomet nuo jo nenutolau. Praleisdavau ten visą savo liuoslaikį bei atos-togas.

Kopos su žvejų kaimais, ir ypač Juodkrantė, buvo mano mylimiausios poilsio vietos. Mėgdavau iš Smiltynės observuoti Klaipėdos uostą. Kitoje marių pusėje prie krantinės kraunami laivai. Kiek jų? Vienas, du, toliau dar keli. Tik priekrantinės — 14, gi dar pusė tiek ant reido laukia savo eilės. Laivai iškėlę įvairių įvairiausių, vėliavų, iš gana tolimų uostų. Ant kelių laivų ir Lietuvos trispalvė plevėsavo. Ne šimtai, bet jau tūkstančiai darbininkų linksmi rita Lietuvos sviesto bačkutes, neša kiaušinių dėžes, linų, miško išdirbinių, degtukų ir daug ko kito. Dar prieš penkis metus retas laivas užsukdavo į Klaipėdos uostą, ir tai tik papildyti laivo krovinį, nes čia krovinio visam laivui nebuvo. Apie tokį skaičių laivų nieks nė nesvajoję. Tokių didelių keliančių prekes kranų (elevatorių) nebuvo; o ir pačios krantinės, nei tos daugybės sandėlių, taip pat nebuvo. Daug ko ankščiau nebuvo.

Man teko matyti Batumo, Poti, Novorosisko, Daireno, Tsingtao, Šanghajaus, Hongkongo, Singapuro ir daugybę kitų, žymiai didesnių už Klaipėdą uostų. Tačiau tai buvo vis svetimi, ne savo uostai. Čia gi mūsų senoji, viena iš seniausių, bet kartu ir jaunutė, tauta per kelis metus padarė stebuklus. Klaipėdai ir jos gyventojams. Karaliaučiaus uostas buvo nepasiekiamu idealu. Gi štai mes dabar jau pasiekėm Karaliaučiaus uosto trafiką, gi

už vienu kitu metų būtumėm jį lengvai praviję. Atrodė jau, kad naujoji Lietuva suprato Mindaugo ir Vytauto klaidas, kurie nebuvo įvertinę jūros reikšmės, ir dirbo išsijuosusi, kad Lietuvos trispalvė laivais būtų išnešiota po tolimiausius pasaulio kraštus.

Sekant visą tai, mano širdis smarkiau plakdavo ir aš sau galvojau: Gal jau nebe mes; bet lai mūsų vaikai, semdami stiprybę iš savo tautos gražios ir didingos praeities, užima pasaulyje tinkamą, lygią su kitomis tautomis, vietą.

Grupėmis ir pavieniai, kaip į šventą žemę, lankėsi lietuviai į Klaipėdos kraštą. Grįždavo iš ten pilni entuziazmo bei pamilę jį. Su Klaipėdos kraštu Lietuvai atėjo šviesesnis gyvenimas, daugiau viliojanti ateitis.

— 0 —

Klaipėdos kraštas, kuomet Lietuva jį gavo, Vokietijai nepriklausė. 1928 metų sausio 29 dieną Berlyne tarp Lietuvos ir Vokietijos buvo pasirašyta, gi 1929 metų balandžio 24 dieną ratifikuota "Sutartis su Vokietija sienos dalykams sutvarkyti", kuria einant Vokietija iš savo pusės patvirtino šį kraštą esant Lietuvos ribose.

Yra rimto pagrindo manyti kad prie 1922 — 1923 metų tarptautinės padėties, Stresemanno vyriausybė Klaipėdos krašto klausimo išrišimą taip kaip jis įvyko, bent anuo metu, skaitė ir sau pageidautinu. Vokietija jau turėjo panašų skaudulį Dancige, kur sėdėjo Tautų Sąjungos, Lenkijos bei Uosto komisionieriai, su kuriais teko skaitytis, nes Vokietija buvo per silpna ir vengė aštrių tarptautinių konfliktų. Vokietija gal ir būtų norėjusi Klaipėdos kraštą matyti "laisvo miesto" padėtyje, tačiau žinojo, kad tokiu atvėju tų visų komisionierių nė Klaipėdoje neįšvengtų, o tai reikštų naujų konfliktų. Imdama dėmesin, kad Klaipėdoje ne tik liko visi seni jos valdininkai, bet prie jų dar per 3 metus prisidėjo apie 3,000 naujų paskolintų val-

dininkų, Vokietijai saugiau ir patogiau buvo turėti reikalą su maža valstybe Lietuva.

Lietuva vos pati pradėjusi gyventi buvo ir finansiniai silpna. Vokietija tad ir manė, kad Lietuva nepajėgs nei ūkiškai užimponuoti Klaipėdos gyventojams, nei nepajėgs ten savo valdininkų atsiųsti. Su ja galima bus lengvai visokius nesusplėsti savo įtaką ne tik ant to krašto, bet per jį ir ant visos Lietuvos. Pavyzdžiui, žinodamas, kad Lietuva silpna finansiniai, Vokietija galėjo ištiesti jai "draugišką" ranką didesnei pasauli užtraukti. Vokietija visuomet vedė gerą diplomatinę politiką, gudrią finansinę politiką ir puikią propogandą po visą pasaulį. Nuo pat Versipratimus išrišti ir gal net prasalio sutarties Vokietijos tikslas buvo naują Vokietijos respubliką atvaizduoti atsipalaidavusią nuo buvusio imperijos laikais karingumo ir išdidumo. Tuo tikslu neatidėliodama ji sudarė draugingiausias sutartis su savo kaimynais. Ji viena iš pirmųjų paskyrė į naujas Baltijos valstybes ministerius. Jos spaudoje laiks nuo laiko pasirodydavo draugiški vedamieji straipsniai pilni supratimo atgimusių tautų tautinėms aspiracijoms: kadangi vokiečių tauta pati kenčia nuo pralaimėto karo, tad ji supranta ir užjaučia mažesnes tautas. Viso to tikslas buvo laimėti simpatijas, migdyti pasaulį ir patydomis stengtis atliuosuoti kietai užrištus Versalio sutarties mazgus. Kitas jos tikslas buvo atvaizduoti Vokietiją po karo ūkiškai nustumusią ir nepajėgią uždėtos jai Versalio sutartimi naštos išpildyti. Ypač kad ji turėjo atiduoti savo laivyną; teritorialiniai tapo apkarpyta bei nustojo visų savo kolonijų. Vokietijos finansinis genijus, profesorius Schacht, taip tvarkė šalies finansus, kad Vokietija tikrai atrodė nieko neturinti ir nepajėgianti nei pati atsistatyti nei savo duoklių alijantams atmokėti. Taip išviršiniai atrodė Vokietijos banko balansai. Vienok tuo pa-

čiu laiku užsieniuose buvo įsteigta daugybė prekybinių bei finansinių korporacijų, labai artimų Vokietijos Reichsbankui. Tos "svetimos" korporacijos ir duodavo milžiniškas paskolas ten, kur Vokietijai jų reikėjo. Pasėkoje to, laimėjusiose karą ir gaunančiose iš Vokietijos reparacijas šalyse dar ilgai riogsojo sugriautų laike karo fabrikų ir kitokių pastatų likučiai kai tuo tarpu Vokietija ne tik visus fabrikus bei laivyną atstatė, bet vietoje per karą sugriautų ūkininkų lušnų, pastatė jiems puošnias mūrines sodybas. Vokietijai netiktai užteko lėšų vidaus reikalams, bet milžiniškos sumos buvo leidžiamos politiniams reikalams bei propagandai užsieniuose.

Žvilgtelėkime kas buvo daroma Klaipėdos krašte. Pirmiausia, kai tik Berlynas įsitikino, kad tas kraštas visvien iš Reicho taps išskirtas, per kelias dienas valstybinis turtas buvo už bevertes markes (ir tos pačios skolon) parduotas Klaipėdos miesto bei apskričių savivaldybėms. Tokiu būdu visi siaurieji geležinkeliai ir net fortas prie įėjimo į Klaipėdos uostą atsidūrė Klaipėdos miesto bei apskričių savivaldybių rankose. Geležinkelių linija, supanti miestą, priklausė privatiems fabrikams, kurie sudarė akcinę bendrovę linijai eksploatuoti. Mat, Vokietija tikėjosi, kad nežiūrint kas gautų kraštą valdyti, savivaldybės vis liks vokiškomis. Alijantų atstovai, atvykę kraštą perimti ir jį valdyti, tų "pardavimų" netyrinėjo ir į tai nereagavo. Prancūzų, kaip pirmiau ir vokiečių, įgulos už kareivines nuomos nemokėjo; tačiau kuomet tose pačiose kareivinėse buvo patalpinta Lietuvos įgula, Klaipėdos miestas iš Lietuvos valdžios pareikalavo nuomos po 10,000 litų metams, kurią teko mokėti visą laiką. Alijantai savo politika Klaipėdos krašto link, nuostabiai padėjo ir per tą visą laiką ir toliau padėdavo Vokietijai.

Visiems žinomi motyvai dėl kurių tas kraštas buvo atskir-

tas nuo Vokietijos — kraštas nevokiškas, o nuo amžių lietuviškas. Atrodo paprastas ir logiškas dalykas perduoti jį Lietuvai. Pagaliau, jeigu jau gyventojų dauguma, per šimtmečius gyvenusi po vokiečiais, buvo skirtingos kultūros, tai galima buvo paruošti autonomijos statutą.

Vienok per trejus metus nuo atskyrimo kraštas buvo valdomas prancūzo, kuris darė viską, kad ne tik būtų išlaikytas krašto vokiškas elementas, betgi dar sustiprinti vokiškumą importuodami valdininkus bei mokytojus iš Vokietijos. Jo politika buvo aiškiai provokiška ir tiesiog demonstratyviai prieš lietuvišką, nukreipta tiek prieš pačią Lietuvos valstybę, tiek prieš vietos gyventojus lietuvius. Tas asmuo, pats prancūzas, nepriimdavo patarimų iš Prancūzijos atstovo Kaune ir net su juo dėlto susipyko. Pastebėjęs karininkus ar pagelbininkus draugaujant ar simpatizuojant lietuviams, siūsdavo juos atgal į Prancūziją.

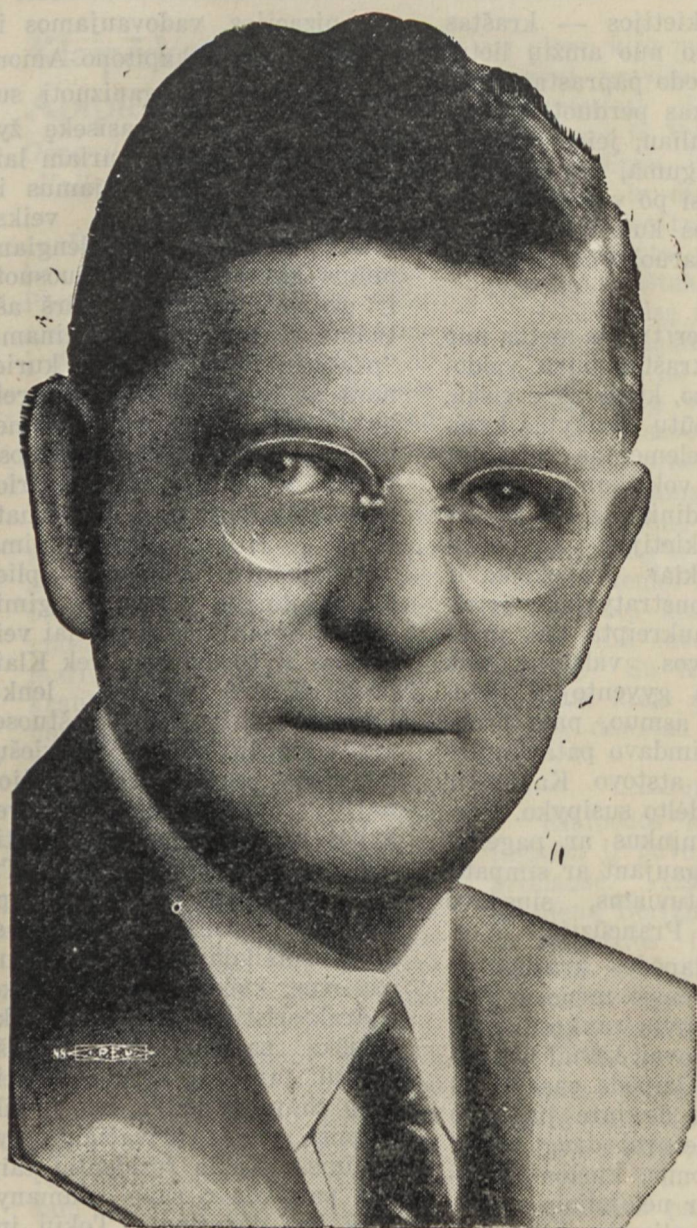
Nors Klapėdos kraštas po 1923 metų sausio mėnesio įvykių buvo lietuvių rankose; nors Alijantų atstovai, kariai bei laivai apleido Klaipėdą vasario 19 dieną, tačiau de jure jis buvo perleistas Lietuvai daug vėliau ir tai sąlygomis, kurios Lietuvą suvaržė ir nelojaliai gaivalui suteikė galimybę kišti lazdas į valstybinio vežimo ratus.

Įvairių provokiškų grupių peticijos visuomet rasdavo signataruose advokatus ir užtarėjus. Krašte tiesiog neįmanoma buvo pereiti prie normalaus gyvenimo. Nematomos rankos dirigavo ir darė viską, kad kirsti vietinius gyventojus prieš Lietuvą ir kad politinė mažo krašto atmosfera būtų visą laiką užnuodyta.

Nepraėjo nei dviejų mėnesių nuo krašto perėmimo Lietuvos žinion, kaip staiga per naktį iškilo visuotinis politinis streikas. Tas streikas paslaptin-giems rengėjams nepasisekė ir po kelių dienų buvo nutrauktas. Tuojuo po to Štalhelmo

organizacijos, vadovaujamos iš Tilžės atsargos kapitono Amon, buvo bandoma organizuoti sukilimas. Abu nepasisekė žygiai susilpnino, bei kuriam laikui nuslopino diriguojamus iš užsienių irridentiškus veiksmus. Streiku prisidengiant mums galima buvo paliuosuoti ir grąžinti Vokietijai virš aštuonis šimtus taip vadinamų "paskolintų" valdininkų, kurie, nors nepiliečiai, aktingai streike dalyvavo. To apri-mimo neilgam užteko. Rytrpūsiose plačiai veikė kita ultra patriotinė organizacija "Heimatbund". Ji buvo labai artima "Štalhelmui" (Išvertus — plieninis šalmas). Tos abi giminingos organizacijos plačiai veikė tiek Rytrpūsiose, tiek Klaipėdos krašte, Dancige, lenkų Pamary ir Baltijos kraštuose. Jie visur turėjo jei ne viešų, tai slaptų savo organizacijos narių. Po žurnalistų bei prekybos agentų priedanga siuntinėdavo savo inspektorius. Tų keliautojų užduotis buvo aplankyti vietinius rezidentus, kurie suteikdavo išsamiausius raportus, kiekvieno valdininko charakteristiką, uolumą bei aktyvišką pasidarbavimą vokiškumui; taip pat lietuviškų veikėjų charakteristiką, net jų silpnąsias vietas privačiame gyvenime. Tokie rezidentai taip pat pateikdavo savo sumanymus kas darytina. Tokių inspekcinų kelionių rezultate Vokietijoje pasirodydavo serijos straipsnių apie vokiečių priespaudą, autonomijos laužymą, lietuvių nekultūringumą ir panašiai. Prie to būdavo paduodami faktai, žinoma, iškraipyti. Lietuvių valdininkai ir veikėjai buvo pašiepiami. Lygiagrečiai vokiečių užsienių reikalų ministerija gaudavo skundus dėl jų generalinio konsulato narių neveiklumo ir nesugebėjimo. Tie konsulato valdininkai tų patriotų buvo stačiai terorizuojami, nuolatos savo viršininkų, kaitaliojami; taip ne vienas jų rado savo karjerai galą Klaipėdoje.

(Bus daugiau)

EDWARD J. KELLY

VASARIO 1 d., šių metų, Chicagos miestas išėjo iš skolos, pirmą kartą nuo 1926 m. Chicaga išėjo iš skolos tik per *Mayoro Kelly sekmingo biznio tvarkymą*. Jūsų miestas dabar neturi nei vieno dolerio skolos kaslink nemokėtų algų bei nemokėtų bilų. *Mokytojos ar kiti viešų įstaigų tarnautojai nedemonstruoja reikalaudami nemokėtų algų* kaip buvo įvykę kai Mayoras Kelly užėmė pareigas.

Miesto kreditas, kuris beveik buvo sugriautas 1933 m., dabar *puikiai stovi*. Finansų pasaulis tikrai pasitiki Chicagos saugumu ir nebijo rizikuoti Chicagos akcijose.

Ne "būsimasis" Administratorius tai įvykdė — *reikėjo sugebėjimo ir pasiryžimo*. Chicagos miestas yra bilijoninė dolerių korporacija. Reikia *prityrusio ir techniškai išlavinto žmogaus* ją tvarkyti.

Palaikykite Chicagą Žengiančią

Pirmyn ir Karo ir Taikos Metu!

PALAIKYKITE ŠĮ ŽYMU VADĄ

MAYORO PAREIGOSE

Pasiremiant jo Nuopelnų Rekordu

Chicagos Visose Miesto Dalyse...

VĖL IŠRINKIT MAYORU

**EDWARD J.
KELLY**

Mayoras Kelly neprižada tą ką jis pats negali išpildyti — nepramato to, kurio negali įvykdinti. Jo nuveikimai kaip ekonomišku administratorium šio miesto valdymui *įrodo tą faktą*.

Pažvelgkite ir matysite ką Mayoras Kelly nuveikia visai Chicagai.

Mayoras Kelly yra davęs Chicagai daugiau viešojo patarnavimo — mokyklų, parkų, žaidimo aikštelių, sveikatingumo patarnavimų, ištaisymo gatvių, policijinės ir ugninės apsaugos — negu bet kuri miesto administracija. Ir šis labai svarbus programą įvykdyti kainavo piliečiams mažiau negu kitiems dideliems Amerikos miestams. Tai yra tikra teisybė — *Chicaga moka mažiau taksų*, t. y. Miestinių, Apskričio, Sanitarinių, Mokyklos, Parkų; Miškų; visuotinių mokesčių — negu kiti mokesčių mokėtojai devyniuose kituose didžiausiuose Amerikos miestuose.

Mayoras Kelly sutaupė kasmet \$6,000,000.00 administravime viešų įstaigų, o vis ištaisė 40% daugiau gatvių savo administravimo laike negu kiti buvo ištaisę per dvidešimt vienus metus.

Mayoras Kelly pagerino mažesnius parkus ir žaidimo aikštes visose miesto dalyse — įsteigė didžiausią parkų sistemą visame pasaulyje — praplato ir padaugino pajėgumą Municipal Tuberculosis Sanatorium — išvystė Chicago Viešąjį Knygną į pasaulio didžiausią įstaigą, kuri veltui skolina knygas — įsteigė 77 naujas mokyklas ir priedus, įskaitant tokias amatinės mokyklas, kurios dabar dieną ir naktį lavina piliečius karo pramonės darbams.

Mayoras Kelly pradėjo ir beveik užbaigė pirmąją dalį Chicago miesto 65 milijonų dolerių subway, kuri sutaupys Chicagočiams mažiausia 20 minučių kelionės iš miesto.

Šioji naujoji subway yra tik užuomazga didelės požeminės transportacijos sistemos, kuri susijungs su viešais keliais, ir pasieks net kitas transportacijos sistemas, kad Chicago piliečiai galėtų pigiai apsigyventi užmiesčiuose.

*Chicago lydi visą pasaulį
viešojo pažangoje!*

Po Mayoro Kelly vadovyse, Chicago lydi visas valstas stiprumu, sveikatingumu, policijos apsaugoje, priešgaisriniame saugume, karo veiklume, ir tokiuose dalykuose kaip Civilian Defense, ir Service Men's Centers, kurie patarnauja kas savaitę virš 175,000 kareiviams ir jūreiviams.

Po Mayoro Kelly vadovyse, Chicago lydi visas valstas prirašyme liuosanorių karo tarnyboms. Laužo rinkime, riebalų ir metalų taupyme. Vienu žodžiu, Chicago lydi visuose tokiuose dalykuose, kuriais miestai turėtų didžiulotis. Chicago nuveiktieji darbai niekada nėra paengiami, nebent tuose laikuose, kai rinkimai prisiartina ir kaikurie "būsimieji vadai" be didesnės meilės Chicago męgina šmeižti Chicago gerąjį vardą.

....

Tikrieji Chicagočiai, kurie žino kiek Mayoras Kelly yra atlikęs "palaikyme Chicago priekyje", nebus suvedžioti "tų šventųjų vadų", kurie tik ieško miestiečių pareigų. Tokie yra pasiryžę palaikyti Edward J. Kelly Mayorą pareigose ir išlaikyti mūsų miesto žengimą pirmyn.

BALSUOKITE

DEMOCRATIC,

KAD PALAIKYTI

**EDWARD J.
KELLY**

Kaikurie Iš Daugumo Mayor Kelly Nuveiktų Chicagai Darbų

Išvadavo miestą iš netolimos bankrutystės.

Padėjo Chicago finansinę sistemą ant saugaus pamato, nukertant už miesto bonus nuosimčių ratą nuo 6% iki 1%.

Davė Chicagai koekonomiškiausią administraciją prilyginus bile kurį kitą miestą visoje šalyje.

Kovojo prieš piktadarybę. Sustiprino policijos departamentą, sumažino žmogžudystės ratą daugiau negu 35 nuoš., vagystės 55 nuoš., apiplėšimų 67 nuošimtį.

Davė Chicagai puikiausią ugnegesystės departamentą su mažiausiu per capita iškaščių bile kurio kito didelio miesto.

Pagerino Sveikatos Departamentą. Kūdikių mirties sata sumažinta 40 nuoš., per 10 metų, motinystės mirties rata sumažinta per pusę. Įsteigė veltui išdalinimui krūtys pieno stotis per kurias apie 25,000 kūdikių gyvastys buvo išgelbėtos.

Ištaisė 40 nuošimtį daugiau gatvių negu buvo ištaisyta per 21 metus pirm to.

Keturkarti padidino Miesto Orlaivių Stotį.

Užbaigė didžiausią programą gatvių pataisymo, srutų įtaisymo ir abelnai pagerino visos Chicago misto gražumą.

Išpildė Chicago \$63,000,000 subway svajonę. \$33,000,000 dalis jau baigta.

Panaikino nemokesčių apmokejimo dienas; perpildytus mokyklų kambarius ir medinius mokyklų priedus. Pastatė 85 pradines ir aukštesnes mokyklas ir priedus už \$38,000,000; įsteigė dvi naujas junior kolegijas. Taipgi įsteigė mokyklose užkandžius už 5c. ir pieną už 1c. Parūpino dykai vaikučiams dantų, akių ir sveikatos priežiūrą.

Ko-operavo su Chicago Housing Authority apvalyme slum distriktų ir paruošė geresnes gyvenimo vietas žemos įeigos šeimoms.

Pridavė Chicagai konsoliduotą, re-organizuotą teisių departamentą ir panaikino be sarmatišką tvarką "legal ekspertų", kurie ėmė milžiniškus mokesčius laike pirmesnių administracijų.

stovauja investimentą virš pusės bilijono dolerių. *Prikalbino* į Chicago karo pramonę, kurios atarių ir duoda darbo 100,000 darbininkams. Taipgi įgijo pirmiečius kontraktus ir sub-kontraktus karo gamyboje daugumai mažesniems išdirbėjams.

Iškėlė Chicago vardą, pragarsėjant kaip šalies svetingumo centras ginkluotų jėgų vyrams.

Vadovavo Chicagoje mobilizuojant 500,000 piliečių į šalies didžiausią civilės apsaugos organizaciją.

CHICAGOS PILIEČIAI

9 South La Salle Street

CHICAGO, ILLINOIS

Č i a p S u i

Rašo Pūstapėdis

Klausau vienas žmogelis sako: "Ar tu žinai, kad Rusijos gen. Timošenko yra lietuvis? Jo tikra pavardė yra Tamošauskas". Aš suvis nesistebiu, atsakiau. Juk aš žinau ir daugiau surusėjusių lietuvių. Pavyzdžiui: Molotovas yra Kūgis, Vorešivolas — Varašius, Žukov — Žukauskas Vabalas; Stalin — Plenius. O ką jau bekalbėt apie Litvinovą, kurio pravardė kalba už save. Bet mūs tauta už tai skriaudos neturi. Pas mus yra daug sulietuvėjusių rusų. Kaip tai: Bimbov, Prūseikov, Andrulov, Mizarov ir daug kitų, kurie už mūsų tautą galvą guldė!...

Pakol kas dar šioj šaly duonos turim pakankamai, tik mėsos gausim mažai. Dabar nuėini į valgyklą, užsisakai "hot dogs", tai kukorius ant savo piršto muštardos užtepa į tarpą duonos įspraudžia ir vėl ištraukia. Žmogus pamanai, kad tai pusėtino kalibro "hot dogs". O kaip valgai, tai tik duoną su muštarda ir plona žarnelė...

Mes vis seniau sakydavome: "Ponai" valgo vištieną. Bet buvo atėję laikai, kad ir "ubagams" jau atgriso vištieną bevalgant. Žinoma, jeigu priseis mokėt už svarą vištos doleris, tai tuomet mes tik žiūrėsime, kaip "ponai" valgys...

Man vienas žmogus štai ką pasakė: Aš nė kiek neapgailėtauju, kuomet pirkiau maisto ir man iš knygutės išplėš kuponą. Kiek aš suvalgau, tai man tų kuponų užteks porai metų. Bet jeigu pradės už degtinę, kūpo-

nus draskyti, tai man su viena diena išplėšys visus pointus...

Jeigu Dėdė Samas nesiųstų maisto Rusijai, o tik Anglijai, tai komunistai jau būt senai sušaukę protesto mitingą, ir būtų pasakę; Du svarai mėsos į sava, tai tik katei!...

Tai ot tau, kad nori. Dėdė Samas už šimtus milijonų vertės siunčia Rusijai maisto ir visokių reikmenų, o Rusijos žmonės apie tai nieko nežino. Bet kaip U. S. ambasadorius pareikalavo, kad savo piliečiams pasakytų, kaip ir kuom teikiama pagalba, tai ir noroms — nenoroms pranešė per radio. Bet dabar klausimas, kas, apart komisarų Rusijoje radio turi, kad galėtų pasiklausyti?

Aš "bečiju", kad kiaulės per visą savo gyvenimą, nei sapnuot nezapnavo, kad jų "porkchapo" svaras dasistums iki 50 centų!

Nesuprantu kodėl vyrai vartoja tokias dideles nosines, ko ne panašiai, kaip tos babuškos, kur moters apšivynioja ant galvos. O moters vartoja tokias kad vyrai taboką uostydamos gali visą nosinaitę į šnervę įtraukti...

Sakoma: Seną žuvį galima pažinti ant akių nes šviežios žuvies akys raudonos, o senos — baltos. Aš nesuprantu, kur tokį žioplą rasi, kad jis nemokėtų numaliavoti raudonai žuvies akis?...

Kaip gydytojai aiškina, tai veršio mėsa nesveikiausia dėl žmogaus vidurių, nes viduriam reikia labai ilgai "maltį". Tai kokia čia žmogui gali būti skriauda? Juk žmogaus viduriai nepriklauso prie C. I. O. gali dirbti ir viršlaikį, už tą patį atlyginimą...

Sakoma, kiekvienas gyvūnas turi bakterijų. Net ir bakterijos turi bakterijų. Aš labai galimas daiktas. Aš žinau, kad

kiekviena tauta turi bakterijų, kurioms nei padidinančio stiklo nereikia, kad įžiūrėti. Galima matyt ir prisimerkus.

Lenkai dar nežino ar jie iš rusų Varšuvą gaus ar ne? Iš lietuvių Vilnių, tai sako "šiuriz hell" jau turime! Mat jie mano, kad į kito kišenių greičiau gali ranką įkišti, negu į savąjį...

Sakoma būk Hitleriui priėjo daryti operaciją. Tai tas tik menkniekis! Bet kaip Alijantai padarys operaciją visai Vokietijai, tai bus operacija!...

Dzukas ir Žemaitis

Žemaitis žiūrėdamas į bažnyčios bokštą, sako dzūkeliui: — Veiziek, veiziek... Ar mata kas tena unt bažnyčios bokšto?

— Nu ir ku? Matau...

— Nuo ta veiziek gera. Aš matau kap veins kuisis (uodas) vaikšto ont kryžiaus šono?

— Cikru ciesa sakai. Žiūriek unc ir kairių akį mirks-t-lėjo...

Laikas — Pinigai

Vienas žydelis kalba apie biznį ir sako:

— Žiema aš imu vieną procentą (nuošimtį) į savaitę už paskolintus pinigus, o vasarą — du kas savaitę...

— Kodėl toks skirtumas? klausia jo kitas.

— Ui todėl, kad vasara dienos ilgesnės...

Ubagas

— Ponuli, pasigailėk raišo...

— Sei, bet tu vakar buvai aklas?

— Taip, ponuli, bet ta aklybė man davė nuostolius. Kažkoks nenaudėlis mane išnaudojo. Davė kvoterį, o pasiėmė 50 centų gražos. Tai ot, ir būk aklas!...

Kalbos Dalykai

“Gimtoji Kalba”, taisyklin-
gos kalbos mėnesinis žurnalas,
kartas nuo karto paaikškindavo
skaitytojams, kaip reikia saky-
ti — taisyklingai klausti ar at-
sakyti. Margutis kartas nuo
karto talpina kai kuriuos aiški-
nimus, kuriais naudojamas.
Daugelis pageidauja panašių
aiškinimų, nes nori netik susi-
pažinti su taisyklinga lietuvių
kalba, rašyba, bet ir išmokyti. Pa-
vyzdžiui, jeigu jūs nueinate pas
kaimyną ir jam sakote: “La-
bas rytas”... Ar teisingai sa-
kot? Gal abejojate? Gal rei-
kėtų sakyti “Labą rytą”?...
Tai ot “Gimtoji Kalba”, kurios
redaktorius ir bendradarbiai
yra autoritetas lietuvių kalbos
štai kaip atsako į tą klausimą...

...“Mūsų kalbai čia yra bu-
dingesnis vardininkas, ne gali-
ninkas, todėl sakyti: Labas
rytas, Labas vakaras!, o ne La-
bą rytą! Labą vakarą!...”

Toliau.

— AČIU ar DĖKUI?... Abu-
du šie žodžiai svetimi ir abu
vartotini. Bet šalia dėka, pa-
dėka, dėkingas, dėkoti; atrodo
teiktinesnis yra DĖKU (I). Ta-
čiau nieko negalima sakyti ir
prieš AČIU.

— Turėti omenyje ar turėti
galvoje?... Paprastesni ir to-
dėl teiktinesnis yra pasakymas
turėti galvoje, bet nesmerktinas
ir turėti omenyje; tai irgi pa-
tvirtina mūsų kalbos duomenis.

— PRALOTAS ar PRELA-
TAS?... Bendrinėje kalboje da-
bar linkstame daugiau vartoti
tiesiog iš lotynų kalbos pasko-
lintą PRELATAS. PRALO-
TAS, paskolintas iš lenkų
“PRALAT”, daugiau liaudinė-
je kalboje.

— VERSLININKAS ar
VERSLOVININKAS?... Vers-
lovininkas paeina nuo žodžio
VERSLOVĖ, kuris yra visai
nevykęs žodis, nes priesagos-ovė
prie išverstinių žodžių papras-
tai nebepridedame, plg.: ben-
drovė, prastovė (prastumas),
rankovė, senovės ir t. t. Taigi
ir VERSLOVININKAS yra juo

labiau netikęs. Kalbamajam
reikalui visai užtenka žodis
VERSLAS (biznis) ir iš jo pa-
einąs VERSLININKAS.

— Ar verta guiti BLO-
GAS?... Tais atsitikimais, kur
būdvardžio vietoje lengvai gali-
me vartoti visai lietuviškus žo-
džius, nėra jokio reikalo vartoti
šią nors ir plačiai žinomą gu-
dybę. Pav., vietoje BLOGAS
(būdas) ARKLYS, bendrinėje
kalboje yra sakyti tik LIE-
SAS arklys. Bet tam tikrais
atvejais gali būti vartojamas ir
BLOGAS, pav., pasaulio blogy-
bė ir kt....

— Ar nereikėtų vienodai ra-
šyti žodelyčius — TOLIAI, KO-
LIAI, ŠIOLIAI, DĖLIAI; PA-
LIAI IR KT. vietoj “IAI”, ra-
šyti “EI”?... Taip. Geriausiai
tuos žodelyčius rašyti su galū-
ne “EI” — TOLEI, KOLEI,
ŠIOLEI, DĖLEI, PALEI; bet
ne — TOL, KOL, ŠIOL; DĖL;
IR KT....

— TUBERKULIOZĖ, ar
TUBERKULIOZAS?... Šalia ra-
šomo: DOZĖ, KRIZĖ, TEZĖ;
ANILISTĖ, SINTEZĖ ir t. t.,
vartotina DIAGNOZĖ, PROG-
NOZĖ, PSYCHOZĖ ir TUBER-
KULOZĖ....

— TOLIAU ar TOLIAUS?...
Reikia vartoti tik TOLIAU, o
ne TOLIAUS. Pastaroji lytis
jau pradeda nykti.

— BALTINIAI ar SKALBI-
NIAI?... Su priesaga “-inys”
mes galime susidaryti daikta-
vardžių ir iš būdvardžių ir iš
veiksmažodžių: kurtinys “kur-
čias”; “tetervinas”, — “glušo-
kas”, — viršus jaujose javus
sudėti: marginys “margas au-
deklas” ir dirbinys, kluvinys
“kliūtis”, radinys, svaiginys;
 (“žadinys, kaip sapne radinys”)
ir kt.... Dėl to darybos šie žo-
džiai abu yra geri. Antrą ver-
tus, BALTINIAIS gyvojoje kal-
boje kaip tik yra vadinami bal-
tinamieji verpalai arba audek-
lai (pav. Endriejave, Tilžėje ir
Rumšiškių parap., taip pat A.
Juškevičiaus žod. I 189 ir kt.);
be to, Mažoj. Lietuvoje BALTI-
NYS yra ir akies baltymas. To-
dėl BALTINIAI bendrinėje kal-
boje gali būti balti arba balti-

nami daiktai (audekai, verpa-
lai), taipgi ir išskalbti nesučiū-
rę drabužiai o SKALBINIAI tē-
ra skalbiamieji, arba išskalbi-
ti daiktai (drabužiai). Tuo bū-
du BALTINIŲ negalime pakeis-
ti SKALBINIAIS, nes šalia
BALTINIŲ dar yra ir JUODI-
NIAI “juodi, neišskalbti drabu-
žiai” (taip sakoma Plokščiuose,
Vabalninke, kas pažymėta Juš-
kevičiaus žodyne I 690 ir kt.)...

Apynys

Darže išaugęs apynėlis,
Aplinkui smaigą,
Vyniotis pradėjo.

O netoli stovėjo
Jaunas aržuolėlis.

— Tegul kas naudą

Kokią paminės

Iš aržuolaičio štai

Ir jojo giminės!

Ar už tave jisai

Kuo nors aršesnis?

Tik vienu tiesumu,

Už jį tu jau viršesnis!

(Prieš smaigą apynys

Ant aržuolo dejuoja).

Tai lapai neva šia

Ant jo žaliuoja,

Bet koki šurkštūs!

O žiedai vėl koki!

Tikrai aš nežinau

Už kągi nieką tokį

Ir žemė ligšiol maitino!

Štai smaigą daržininkas

I pečių šmakšt įbruko,

O vieton jojo,

Aržuolaitį pasodino.

Prigijus aržuolaičiui

Apynys netruko

Tuoį prisiplakt

Prie aržuoliuko.

Ir nuo to laiko

Jis geriausias.

Jau jį tik ir giria —

Jis vikriausias...

Taip daro žmogus

veidmainingas,

Kol jam esi nereikalingas.

Visur tave išniekin ir išpeikia

Tegul tiktai tavęs prireikia

Kaip bematai kitokiu stojis —

Pirmiausias laižo tavo kojas...

— V. Kudirka.

oooooooooooooooooooooooooooo

Atsinaujinkit Prenumeratą!

Margutis metams kainuoja
DU DOLERIAI.

Iš "Jaunosios Lietuvos" Or-jos Veikimo

MUSU PASTABOS

arys Vytautas Uznys-Žemaitis porą savaitę viešėjo Chicagoje. "Jaunosios Lietuvos" Or-jos nariai jam surengė vakarienę Faubels restorane, taipgi jo geras draugas Al. Kau-lakis jam buvo suruošęs "party". Su geriausiais narių lin-kėjimais Kovo 29 d. vėl iš-vyko į tarnybą.

Bowling sezonas jau prie pabaigos, "J. L." grupės pirmųjų metų praktikoje pasiekė neblogų rezultatų. Pirmasias vietas iš vyrų užima M. Žičkus ir S. Deringis, o iš moterų H. Gediminas ir S. Žičkus.

Kovo mėnesį Amerikos Rau-donojo Kryžiaus vajeaus proga nariai nutarė organizacijos var-du sukelti ir paaukoti \$50.00. Tą pareigą atlikti pavesta nau-jai įstojusioms narėms: C. Col-lins, A. Daukša ir Alf. Rim-kus.

Balandžio Pirmos Žinios

Mr. and Mrs. Žičkai gegu-žės 1 d. Chicagos operoje, ren-gia pupų dēdės ir dēdienės koncertą. Tad renkimės daly-vauti.

Stephania Gerdvilaitė išvyko į Angliją aplankyti savo mei-lužį.

V. Užnys-Žemaitis apsivedė su Albina Ginkus ir išvyko į Floridą ant "honeymoon".

Balys Armoška-Baltramiejus gavo paskyrimą į aukštą ir svarbią tarnybą "pointus" skaityti. Išvyksta užimti pareigą balandžio pradžioje.

Antanas Rudokas atidaro nuosavą didžiulį "meat market" Brighton Parke, kuriame visi galės pirkti aukščiausios rūšies visokią mėsą, be jokių "poin-

ty". Jo pirmoji padėjėja bus Anna Rapsaitė.

Apie Stepo ir Adelės Derin-gių mamus skraido garnys. Idomu ką jis jiems paliks.

H. Gediminas išvyksta į Wa-shingtoną kovoti dėl "bowling" pirmenybės.

Iki kitų metų likite sveiki.
1 Aprilius.

Londono Žinios

(Rašo "Išėivių Draugas")

Vasario 14 d. Londono lie-tuviai, gausiai susirinkę į sa-vo bažnyčią karštai maldavo V. Dievą pagalbos nukamuotai, pavergtai, nualintai Lietuvai. Tą intencija atlaikyta Suma, sugiedotos Suplikacijos, malda už Lietuvą, karių ir už taiką. Pamaldose dalyvavo Jo Eksc. ministeris p. B. K. Balutis su visais Atstovybės nariais.

Vakare, 4 val. privažiavo stebėtinais daug lietuvių iš visų Londono pusių. Didelė Šv. Mo-nikos parap. salė prisipildė, net kedžių pritrūko. Garbingų sve-čių eilėse matėme J. E. p. Ba-lutį, p. Balicką, p. P. Varka-lą, Latvijos pona ministerį su ponia, Estijos pona ministerį Ukrainiečių Tautinio Komiteto vice-pirmininką, J. A. Valsty-bių, karininkų lietuvių ir ka-rių. Dalyvavo keli lietuviai iš Kanados buvo būrelis ir Lon-dono lietuvių karių, Lietuvos studentus atstovavo p. S. Pra-puolenytė, buvo atvykę Trans-atlantinės Teleg. Agentūros ir Kat. lietuvių laikraščių kores-pondentai.

Susirinkimas prasidėjo skel-btu laiku, įžangos žodį tarus Lietuvai Gelbėti Fondo Draugijos pirmininkei p. O. Liud-žiuvienei. Choras sugiedojo Lietuvos, Latvijos ir Estijos tautinius Himnus. Susirinki-ti daiktai (drabužiai). Tuo bū-mui toliau vadovavo p. A. Rad-zevičius, L. G. F. Draugijos sekretorius. Lietuvos Ministe-rį ir Lietuvą sveikino Londo-

no lietuvių draugijų pirminin-kai Rudzevičius, Kalinauskas, Valaitis ir kiti Didž. Britanijos Lietuvių Tarybos vardu — p. P. Bulaitis. Ilgesnėmis kalbo-mis Lietuvai linkėjo greit su-laukti laisvės ir nepriklausomybės Latvijos, Estijos pona ministeriai ir Ukrainiečių at-stovas p. Solovij, Lietuvos Stu-dentų vardu sveikino S. Pra-lenytė. Londono jaunimo vardu karin. J. Liudžius. Bet visi laukė Lietuvos p. Minis-rio kalbos. Ir neapsivylė. Pa-sakė daug atmintinų dalykų, nurodė kelią į Lietuvos laisvę, priminė reikalą darbais paremti, ką žodžiais sakome. Daug kartų jo kalbą nutraukė susi-rinkusieji gausiais plovimais, pritarimu. Kun. K. Matulaitis padėkojo Jo Eks. kolonijos var-du ir patiekė sumanymą pa-sveikinti laiškais Jo Šventeny-bę Popiežių Pijų XII, kuris globoja tėviškai vargstančią Lietuvą, padėkoti Jo Eminenci-jai kardinolui A. Hinsley už daug kartų parodytą Lietuvai palankumą ir telegramomis sveikinti Did. Britanijos minis-terį pirmininką W. Churchillą, J. A. Valstybių Prezidentą p. Roosevelt ir Lietuvos presiden-tą p. A. Smetoną. Susirinki-mas priėmė telegramų tekstus ir pavedė LGF. Draugijai pasiū-siti minėtuosius laiškus. Pirmi-ninkas p. Rudzevičius pasiūlė susirinkusiems padaryti tiems reikalams rinkliavą. Žmonės pritarė. Pakviestieji p. P. Kas-paraitis ir p. A. Scinskas pa-darė rinkliavą.

1943		APRIL						1943
SUN	MON	TUE	WED	THUR	FRI	SAT		
				1	2	3		
4	5	6	7	8	9	10		
11	12	13	14	15	16	17		
18	19	20	21	22	23	24		
25	26	27	28	29	30			

Atsinaujinkit Prenumeratą!
Margutis pusei metų —
VIENAS DOLERIS.

Tiems, Kurie to Nežino

VELYKU LAIKOTARPIS: ŠVENTASIS TRIDIENIS

Trys paskutinės Didžiosio Savaitės ir Gavėnios dienos priimta vadinti Šventuoju Tridieniu. Tomis dienomis atliekama daug gražių ir reikšmingų apeigų.

Tamsiosios rytmetinės. Senovėje kasdien anksti rytais kunigai ir vienuoliai giedodavo bažnyčiose rytmetines maldas (jutrines). Ilgainiui šios maldos patogumo dėliai buvo nukeltos į išvakarines, vadinasi, kad ryte nereikėtų anksti kelti, atlikdavo išvakarėje. Vėliau ir tai nustota daryti, paliekant kiekvienam kunigui atskirai kuniginius poterus kalbėti.

Kaipo tų senųjų papročių atbalsis ir lieka yra tamsios rytmetinės. Jos dabar atliekamos didesnėse bažnyčiose, kur daug kunigų, išvakarėje trijų paskutinių Gavėnios dienų.

Altoriuje degama 6 žvakės, o prie altorių ant tam tikro trikampio 15. Po kiekvienos atgiedotos psalmės gesoma viena tik vidurinė trikampio žvakė, bet prie galo ir ji slėpiama už altoriaus, o baigiant pamaldas vėl statoma ant trikampio ir gesoma. Tuomet kunigai knygomis daro triukšmą bažnyčioje.

Kitados toks žvakių gesinimas turėjęs paprastą priežastį, būtent, dienai auštant, šviesa darėsi nereikalinga ir buvo pamažu mažinama, bet šiandien daroma tai simboline prasme. Trikampio žvakės reiškia Kristų su mokiniiais ir pamaldžiomis, moterimis. Žvakių gesinimas vaizduoja mokinių bėgimą nuo Kristaus, po sugavimo. Paskutinės žvakės nugesinimas — Kristaus mirtį, o knygų triukšmas — gamtos sumišimą per Išganytojo mirtį.

Tamsiose rytmetinėse giedama iki ašarų graudžios Jeremijo raudos. Jose pranašas lieja širdies skausmą dėl Jeruzalės išgriovimo ir žydų vargų, patekus jiems į Babilono nelaisvę. Dabar tos raudos vartojamos kita prasme: jomis raudoma sielos nelaimės dėl nuodėmių. Per tai kiekviena rauda baigiama šauksmu: Jeruzale, Jeruzale, grįžk į Viešpatį tavo Dievą.

Didysis Ketvirtadienis daro atminimą Šv. Sakramento įstatymo ir pirmųjų mišių laikymo, o taip pat Kristaus maldos Alyvų darželyje ir pagavimo. Pamaldos laikomos balta spalva ir yra linksmo pobūdžio dėl Šv. Sakramento įstatymo.

a) Mišios tą dieną kiekvienoje bažnyčioje būna laikomos tik vienerios. Kiti esantieji kunigai ima vien komuniją, kadangi ir Kristus laikydamas per paskutinę vakarienę mišias, laikė pats vienas, apaštalai gi ėmė iš jo rankų komuniją.

Per mišias kunigas konsekruoja tris ostijas, kurių vieną priima per mišias, o kitas dvi deda į taure. Jų viena bus Didžiojo Penktadienio komunijai, o kita išstatymui grabe.

Didžiajame Ketvirtadienyje giedant Gloria, skambinama varpais ir varpeliais ir po to iki didžiojo Šeštadienio varpų nevartojama. Tai nuliūdimo ženklas dėl Kristaus kančios.

b) Išstatymo altorius. Šv. Sakramentas po mišių ne paliekamas didžiajame altoriuje, bet nešamas į kitą ir ten paliekamas išstatytas žmonių garbinimui. Ta proga žmonės naudojasi, kad padėkojus Išganytojui už pasilikimą Šv. Sakramente ir už nukentėtus paniekinimus. Kai kur šį išstatymo altorių žmonės neteisingai vadiną kaliniu, aiškindami, kad Šv. Sakramento laikymas tame altoriuje reiškias Kristaus buvimą rūsyje pirmą naktį po sugavimo. Bažnyčia tą altorių vadina išstatymo altoriumi ir draudžia vartoti jo įtaisyme tamsias varsas, kurios primintų kalėjimą ar rūšį.

c) Altorių nudengimas. Pagrįžęs nuo išstatymo altoriaus kunigas nurėdo bažnyčios altorius nuimdamas drobes, žvakes, pagražinimus ir mazgoja altoriaus mėsą. Prie to kalba 21 psalmę, kuri aprašo Išganytojo nurėdymą per kančią.

d) Kojų mazgojimas. Katedrose pamaldų gale esti kojų mazgojimas. Tai atlieka pats vyskupas, o Romoje popiežius. Kojos mazgojama 12 senelių, kurie atstoja apaštalus. Po numazgojimo vyskupas dar kiekvienam senelių bučiuoja kojon. Tai gražus nuolankumo ir krikščioniško patarnavimo pavyzdys.

Be to, katedrų bažnyčiose Didžiajame Ketvirtadienyje šventinama aliejai.

(Bus daugiau)

MIRĖ RUSU PIANISTAS

KOMPOZITORIUS SERGEI RACHMANINOFF

Mirė Kovo 28 d., Beverly Hills, California. Gimęs Rusijoje, Novgorod mieste, balandžio 2 d. 1873 metais.

Dviejų Draugų Žygis Už Laisvę

Liūdna mūsų tėvynės praeitis. Tiek laiko ją spaudė nelaisvės pančiai, nes nenuilstami ir žiaurūs buvo mūsų tėvynės priešai. Kaip išalkusių vilkų gaujos puolė sykiu, tarytum susitarę, vienos nelaimingos aukos drąskyti. O mūsų tauta — tokia mažutė palyginus su gretimųjų valstybių tautomis.

Bet pamilę brangią protėvių žemę, visi budrūs Lietuvos sūnūs. Dėl geresnės ateities ėjo ne tik vargti, šalčio kęsti, bet ir mirti... Didelė buvo jų dvasia; jiems nepastėjo kelio į karo žygį, nei ašaros nei sielvartai. Kiekvienas jautė verdantį kraują, drąsiai tiesė krūtines prieš nesuskaitomus priešus. Širdyse smarkiai plakė pasiryžimas.

* ☆ *

Baltrus ir Kazys du neatskiriamu draugu, myli vienas antrą. kaip brolių.

Baltrus vos devyniolikos metų. Paliko dar neseną tėvą namuose su bernais, o pats jau pasiryžo kovoti dėl laisvės, nors buvo gaila palikti gimtąsias pievas, kuriose arė dirvonus, piovė lankas ir dainavo žalias jaunystės vasaras... Tik vienas Kazys mokėjo sumažinti jo širdgėlą. Baltrus tik pažiūrėjo į jo akis, kuriose ugnimi spindėjo drąsa ir pasiryžimas — tuoj nusiramindavo.

Kazys našlaitis. Per didįjį karą nušovė jo tėvą. O gimtuosius namus karas pavertė griuvėsiais ir pelenais. Po to — sunkiai susirgus mirė motina... Tragiškas buvo Šimkų šeimos likimas...

Našlaitį giminės parsivežė į Vainutos sodžius, toli nuo tos vietos, kur liūdnos liekanos priminė gražios vaikystės dienas. Apsiprato Kazys su savo dalia: susitaikė su likimu. Bet atminimai: netolimos praeities vaizdai tie karo veiksmai liko neužmirštami — amžinai apsigyveno Kazio Šimkaus sieloje. Jį išauklėjo gerai, ramų ir muzikalų, nei keikti, nei verksti dėl savo pasisekimų jis nemokėjo. Apylinkėje jis buvo laikomas užsidarėliu, net paslaptingu. Ne kartą ir su pasigėrėjimu mergų akys spokšodavo į jo figurą, tačiau veltui...

Tik Armoškų namai jį gerai pažino. Tik ten jis klampodavo plačiu vieškelio niauriais rudens ar žiemos vakarais. Ir tik jiems Kazys pasakojo savo liūdną likimą, tuomet išnau-

jo visą pergyvenimą, tarsi iš naujo atsiveria dar neužgijusios žaizdos.... Ir tokiuose momentuose akys instiktyviai nukrinta ant panarintos į mezginį galvutės šilkinų plaukų, ant baltos gražios kaktos, kurioje staiga ima mirksėti ilgi blakstienai ir nusirita dvi didelės ašaros...

Kodėl Albina taip švelni jam, kaip pavasario ryto vėjas, ir jautri, kaip mylinčios širdies daina? Kodėl jos žvilgsnis kvepia saldžiu kvapu, kaip tik ką pražydusios alyvos švelnus alsavimas siurbėsi į nervus, glosto...? Kodėl po tokio momento jame užsidega troškimas, gyventi ir džiaugtis gyvenimu, kaip seniau vaikystės dienose....?

Tėvynei suteiktos ir vis didėjančios žaizdos davė didelio įspūdžio Kaziui. Su entuziazmu liepsnojančia širdimi rengėsi į tą žygį, jausdamas šventą pareigą.

Vienam žiemos vakarui betemstant Kazys užėjo atsisveikinti ir susitarti su Baltrumi apie rytojaus kelionę į Kauną, kur rinkosi visi savanoriai.

Baltraus ūkio kiemo patvoriuose augo, gražia alėja sudarydamos jaunos liepaitės. Tarp jų Kaziui einant, kažkas šmėkstelėjo. Jis šuktelėjo:

— Albina?!

Nekalbėjo, tik Kazys išgirdo verksmą jos krūtinėje.

Kazy brangusis, aš... — jos balsas trukčiojo, ji rodos, neteko kvapo, — myliu tave senai... tu turėjai suprasti... ir jausti...

Toks netikėtumas iškart apglušino Kazio sąmonę. Jis pabučiavo jos lūpas ir išvertas akis. Jausdamas, kaip gausios nežinomos laimės kibirkštelės užgriuvo jį visą...

Paskui apglobė ją švelniai kaip vaiką ir tyliai pakugždėjo pasilenkęs prie jos šviesios galvutės:

Būk gerutė, neverk. Kai atsідus laisva tėvynė, tada, mažyte, sugrįšiu pasidžiaugti tavo meile!...

— ☆ —

Albina kas dieną nekantriai laukė vis naujo Kazio laiško ir jos sieloje, tų šaltų geležinių akių pasėtas nerimas augo didėjo...

Kartais Albina užsižiūrėdavo į vakaro dangų, baltų aksomų apklotus stogus, į pakibusius plikose liepaičių šakose baltučius žiedus.. Ir jos primerktose akyse atsiskleisdavo tas dar šaltas kovo mėnesio vakaras. Ji šypsodavo paskendus meilės gaisrė... Bet ir vėl jos veidas

niaukdavos, kaip niaukiasi rudens dangus; o akyse vėl likdavo tik begalinis ilgėsysis. Mintys lėkė ten, į kovų lauką, kur nuolat šaipės negailestinga mirtis.

Slinko dienos neramios. Nors prašvito ir vasara. Žiedai su paukščių dainomis. Bet mūsų tėvynės padangėje buvo liūdna, tamsu. To liūdėsio slėgiama kentėjo visa tėvynė. Visi lygiai nešė sunkiąją naštą... Ne viena motina išverkė akis belaukdama sūnaus, kuris gal jau niekad nebesugrįš paglostyti žilagalvės, nebesugrįš paguosti jos... Kvapniame darželyje jaunutė mergytė glostė garbanuotas rūtas; ir nerimo, dūsavo širdis, kai veltui pilni ilgėsio žvilgsniai klajojo dulkėtam kely...

Vėlus pavasario vakaras. Pasieny, išbalusi pražilusi motina klupo prieš Krstaus paveikslą. Lūpos šnabžda maldos žodžius už sūnų... kuris gal žuvo... gal negrįš. Meldžiasi. Ką bedarys, kad negali pabėgti iš skausmo. Tik pasikalbėjimas su Aukščiausiu, tik šventa malda buvo galinga: ramino ir guodė...

Albinos akyse jau nebeliko šypsenos. Kartus skausmas aptraukė ją. Ji slankiojo diena iš dienos tyli, kaip šešėlis. Nelaiminga ir liūdna, kaip ruduo. Ir vieną kalbėjosi su savo pavargusia siela. Kol pagaliau ją prispaudė galutinas nusiminimas. Ją nedžiugino, neramino grįžtančiųjų lietuvių karo laimėtojų dainos...

Nes jis negrįžo negrįžo ir brolis.

Gal jų abiejų nuskintą jaunystę priglaudė laukas ar giria?

Krūtinėje jautė tuštumą — juodą duobą, išrautą sielvartu. Kruvina pašvaistė skleidė jos akyse ir pro ją matė savo liūdno sapno pabaigą...

Tą vakarą atėjo iš gretimo sodžiaus vienas laimingai sugrįžęs iš kovų laukų savanoris. Pasakojo kaip jauno karžygio kūną užbūrė žolynai ir gėlės... Paskutinis draugų pagerbimas...

Skaudino širdis kaimyno pasakojimas. Albina rodėsi — tą liūdnąją brolelio likimo pasaka girdėjo kas dieną. Ir paskutiniai kaimyno žodžiai jai giliai įsmigo širdin.

Paskutiniu laiku, nors buvau nesunkiai sužeistas, štai, čia į ranką.. bet atvežė mane į ligoninę. Tarp kitų sužeistųjų pažinau vieną iš mūsų apylinkės draugų. Vargšas turėjo sunkią pavojingą žaizdą šone. Abejojau jį palikdamas....

— Ką?! Kas jis buvo? — sušuko nekantriai Albina.

— Jis buvo iš Vainutos... Kazys nepaliko jo iki paskutinės minutės... Ne jis nepaliko jo iki kūną užkasė... Pasakojo, kad jo lavoną nešęs keletą kilometrų kad nepaliktų fronte ir nemindžiotų arklių kanopos... Jis drąsus buvo nežiūrėjo, kad jam pavojus grėšė, kad kiekvieną žingsnį lydėjo mirties šešėliai...

— Ir paskui pats mačiau, kaip ant naujai supulto kapo jis sukniubęs, taip gaudžiai, kaip motina pirmą kartą kūdikį, nuraminusi, šaukė, ir kartojo: "Baltrau mano vienintėli"... "Jis rodos būtų sutikęs iškęsti pragariškas kančias, kad tik būtų galėjęs grąžinti Baltrui širdies plaukimą.

Visi nutilo. Susijaudino. Tik Albinos verksmas kurčiai skambėjo tyliuose kambariuose.

Staiga siūbtelėjo šalto oro banga iš pravėrusių durų. Kažkas, gal tai buvo koks paklydėlis nakties keleivis — pasirodė tarpdury.

— Kazys!

— Kazys... Kazys... Kaip aidas atsiliepė visų vienu balsu.

— ☆ —

Minkštuose pagalviuose užmigo sugrįžęs karys. Pirmą kartą taip ramiai, šiltai, po tiek nemiegotų naktų, po tiek iškentėtų vargų. Sugrįžo Kazys jo žodžiai neapsiriko. Baltraus paskutiniai žodžiai buvo: "Kazy tu grįžk mano vieton... tave myli Albina..."

Kai vidunakčio tamsoje užmigo visas sodžius, Albina negalėjo sumerkti akių. Ji paėmė žvakę ir tyliai įslinko į miegančio kambarį. Pasilenkė prie lovos ir ilgai žiūrėjo į jo išblyškusį veidą. Jis buvo senesnis, randuotas, bet gražus vyras ir dar brangesnis, kaip seniau... Ji glostė jo kojas, bučiavo rankas, karštomis džiaugsmo ašaromis laistė didvyrio krūtinę.

— Grįžai pas mane... Grįžai. Bet kodėl mano brolių Baltrų ten palikai... vieną...? Kazy! Ach... bet tu grįžai, tu žadėjai man grįžti...

E L E C T

George B. McKibbin
Vote REPUBLICAN

Margos Žinios

Ruošiamasi išleisti "velykinis" Margutis su gražiais viršeliais. Kiekvienais metais, Margutis pasipuošdavo "velykiniais" rūbais — gražiu viršeliu. Laukite ir šįmet pasipuošimo.

— ☆ —

Tabor Farm rezortas šįmet minės "auksinį" jubiliejų. Taboro rezortas yra nuosavybė Juozo ir Marijonos Bačiūnų, kurie jį įsigijo 1919 metais. Rezortas įkurtas 1893 metais tulo Tabor. Dėlto ir vardas tam rezortui teko jo vardu — TABOR FARM...

— ☆ —

Šiais metais, Tabor Farm rezorte, tikimasi daug svečių. Nepaisant karo, pernai metais Tabor Farm, turėjo didelį būrį vasarotojų, kurie skaičiumi pralenkė ir taikomečio laikus. Tabor Farm rezortas atsidarys nuo gegužės 1 d.

— ☆ —

Dain. Jonas Urbonas siunčia sveikinimus iš savo gimtojo krašto — Škotijos. Jis atsilankė pas tėvelius ir brolius bei savo draugus. Jam miela buvo su tėveliais kalbėtis, pasakoti apie mūsų gyvenimą Amerikoje.

— ☆ —

Kazys Deveikis, pakeltas į seržantus. Jis randasi Tennesise valstybėje, bet ruošiasi išvykti į manevrus. Kazys pirmiau buvo Margučio radio programų vedėju. Kazys Deveikis ketina atvažiuoti Velykas švęsti į namelius, pas savo tėvelius, kurie gyvena Cicero, Ill.

— ☆ —

Komp. George Viktoras išvyko į California ir šiuo laiku dirba prie orlaivių, sklandytuvų ir jam tas darbas gerai vyksta. George Viktoras išvyko į California su savo sūnum, kuris jau už tėvą augalotesnis.

— ☆ —

Organizuojama Lietuvių Kareivių Motinų Organizacija, prie Dariaus-Girėno Legionierių Posto. Steigiamasis susi-

rinkimas įvyko Kovo 24 d. ir jame dalyvavo virš tūkstantis kareivių motinų, kurios įsirašė tos naujos organizacijos narėmis. Po susirinkimo, Dariaus — Girėno Postas, motinas pavaišino užkandžiais ir kavute. Tokia Organizacija senai buvo reikalinga sutverti. Juk Dariaus — Girėno Legionierių ateitis, tai jaunieji kariai, kurie grįž iš karo.

Penkioliką Metų Pabaigus

Margučiai suėjo penkioliką metų su šiuo leidiniu. Kitas Margutis bus šešioliktų metų pradžia. Rodos, kaip čia senai pasirodė Margutis — Kvieslys, o jau kalbame apie šešioliktuosius metus!...

Atsisveikinant su penkioliką metų, palinkės Margučio Štabas savo skaitytojams sveikiems sulaukti dvidešimties ir dvidešimtų metų. Kitaip sakant, "sidabrinio" jubiliejaus! Ką dabar galim žinoti, kas bus už kelių ar keliolikos metų? Ko gero, galim sulaukti to "sidabrinio" jubiliejaus ir sulaukti LAISVOJ, NEPRIKLAUSOMOJ LIETUVOJ, kurion kada tai projektavo persikelti Margutis. Laukė kol Vilnius bus išvaduotas, nes Vilniaus Krašte tokiam Margučiai buvo ir yra plati dirva tautiniam darbui su liaudies dainomis...

Nepavyko prieš karą tas padaryti, gal pavyks po karo. Juk karas turi kada nors baigtis. Žinau, kad ne vienas Margutis laukia "persikėlimo" Lietuvon; laukia daugelis laikraščių ir veikėjų, biznierių ir profesionalų. Juk Lietuva bus nualinta. Jai reikės visokeriopos ir visapusiškos pagalbos. Mes, kurie išliksime gyvi iš po karo griuvėsių, beabejo skubėsime su pagalba savo broliams Lietuvoje.

Su tokia tai mintimi, pradėkime Margučio gyvavimo šešioliktuosius metus.

A. A. KUN. ANTANAS MILUKAS

Kun. Antanas Milukas gimęs birželio 13 d., 1870 m., Šeštokuose, Lietuvoje. Mokėsi Mariampolės gimnazijoje, Seinų (Lietuvoje) ir Overbrook, Pa. seminarijose ir Friburgo universitete, Šveicarijoje. Kunigu įšventintas 1896 m. Vilkuru buvęs Šv. Jurgio lietuvių parapijoje, Shenandoah, Pa. Klebonavęs Angelų Karalienės par., Brooklyn, N. Y., Šv. Vincento par., Girardville, Pa., Gilberton, Pa., Philadelphia, Pa. ir Atsimainymo lietuvių par., Maspeth.

STASYS LITVINAS

sako:

NAMŲ SAVININKAI! APTAISYKITE NAMAI! LENTOS, BALKIAI, DURYS, LANGAI IR VISOKIA MEDŽIAGA. KREIPKITE SĮ —

Carr-Moody Lumber Company

3039 SO. HALSTED STREET

Telephone Victory 1272

CHICAGO, ILL.

Selemonavičiaus Mezgykla

Parduodam Vilnonius Švederius, Dideliems ir Mažiems, Vilnones Pirštines, Vilnones Kepuraites Mažiems Vaikučiams, Vilnones Kojines dėl Vyrų ir Moterų. Vilnoniai aptiniai Marškiniai dėl Vyrų.

F. Selemonavičius, Sav.

504 WEST 33rd STREET

Arti Normal Avenue

CHICAGO, ILL.

Telephone Victory 3486

MARGUČIO RADIO PROGRAMAI

Nežiūrint kur jūs esate — namie, svečiuose ar automobiliu važiuojat, visuomet pasiklausykite MARGUČIO RADIO PROGRAMŲ iš WHFC (1450 kil.).

KAS VAKARĄ (išskyrus sekmadienius) kaip 9:30 val.

SEKMADIENIAIS — 100 valandą po pietų.

PENKADIENIAIS (extra programas) 7 — 8 val. vak.

Margučio Radio Programai yra vienintėliai KASDIENINIAI Radio programai vedami lietuviškoje dvasioje.

Norint pasigarsinti telefonuokite GROVEHLL 2242.

Adresas,

M a r g u t i s , 6755 So. Western Ave.

Chicago, Illinois

LAIDOJANT PASITARNAUS

LIETUVIAI LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Nariai Chicagos Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos

Tel. Yards 0781-0782

I. J. Zolp

1646 WEST 46th STREET

Telephone Canal 2515

Lachawicz ir Sūnai

2314 WEST 23rd PLACE

42-44 EAST 108th STREET

Tel. Pullman 1270

P. J. Ridikas

3354 SOUTH HALSTED STREET

Skyrius: 710 WEST 18th STREET

Visi Telefonai Yards 1419

Tel. Yards 4908

Antanas M. Phillips

3307 LITUANICA AVENUE

Tel. Yards 1138-1139

Mažeika ir Evanauskas

3319 LITUANICA AVENUE

Tel. Pullman 9661

Leonard F. Bukauskas

10821 SO. MICHIGAN AVENUE

Tel. Lafayette 3572

J. Liulevičius

4348 SO. CALIFORNIA AVE.

KOPLYČIOS DYKAI VIŠOSE MIESTO DALYSE

AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENĄ IR NAKTĮ

BALANDŽIO - APRIL

6 d.

Balsuokite už

Demokratų Partijos

Kandidatą į

Chicagos Miesto

MAYORUS

EDWARD J. KELLY

VOTE DEMOCRATIC